

НАРОДНІ ПРИПОВІДКИ.

Про Бога.

Бога взивай і руки прикладай.
Без Бога ані до порога.
Знає Бог з неба, що кому треба.
Кому Бог допоможе, той все переможе.
І Бог не допоможе тому, хто сам за себе не дбає.
Всіх ошукаєш, але Бога не ошукаєш.
З Богом не жартуй.
Хто памятає про Бога, про того Бог памятає.

Про своє.

Своя стріха — своя втіха.
Хоч не красне, але власне.
Чуже святе — своє найсвятійше.
Ліпший свій сукман, ніж чужий жупан.
В своїй хаті своя правда.
Погана та птиця, що своє гніздо нівечить.
Буком того, що не шанує свого.
Хто не вміє свого шанувати, той і чужого не пошанує.

КИРИЛО КОЖЕМЯКА.

(Народне оповідання з давних часів).

За давних часів жив в Київі князь. А на березі Дніпра, чи таки в Дніпрі жив страшний змій і люде мусіли кожного року давати йому „дань”, себто податок. Давали парубка, або дівчину, і змій їх пожерав. А змій той був такий сильний, що ніхто не відважився з ним боротися.

Всі давали, отже прийшла черга на князя — і посилає він свою дочку в дань змієви.

А дочка була дуже гарна, отже змій її не зів. Держить в себе, та тішиться нею.

Раз, коли змій з нею говорив, питає вона:

— Чи є на світі такий чоловік, щоби тебе поборов?

— Є — каже змій — є в Київі, його хата онтам над Дніпром, там живе Кирило Кожемяка. Коли виносить до Дніпра шкіри, щоби намочити їх в воді, то не одну, а несе нараз дванадцять. Коли ж вони намокнуть, то я вчеплюсь, чи витягне він їх, а йому й байдуже, як потягне, то мало мене на берег не витягне.

Така в нього сила! Того одного чоловіка мені страшно.

Князівна почула і задумалась, як би то свого батька про те повідомити.

А як йшла вона до змія, то взяла з собою голуба. Вона його виховала і дуже його любила. І тепер він її придався. Думає: напишу карточку, прив'яжу під крило і нехай летить. І написала так:

— Я довідалася, що в Києві живе дуже сильний чоловік, Кирило Кожемяка зветься, отже змій його боїться. Вблагайте його, щоби пішов зі змієм битися і визволив мене, а я буду до віку за нього і за вас Бога молити.

Написала, прив'язала під крило і пустила. І голуб полетів стрілою до княжого двора.

Як князеві діти побачили так зараз:

— Тату, тату, от голуб від сестри!

Князь зрадів, а потім думає:

— Це вже моєї дочки між живими нема.

Взяв він того голуба, оглядає, аж там карточка. Прочитав і втішився. А далше питає своїх дворян:

— Чи не знаєте якого Кирила Кожемяки?

— Знаю — каже один з них — він живе над Дніпром. Старий вже, а ще дуже сильний чоловік. Та до нього тяжко приступити, а то злоститься.

Порадилися і післали до нього старих поважних людей.

Приходять вони туди, а Кирило мене під хатою дванадцять шкір нараз і киває довгою сивою бородою. Отже котрийсь з тих, що прийшли, кашельнув. Кирило здрігнувся і так ті всі шкіри розірвалися.

Почали старці його просити, та де тобі! Він лихий, що шкіри порвав.

Вернулись вони з нічим та знов радяться. І врадили, щоби післати молодших. І післали.

Але і тих Кирило не послухав.

Знов клопіт. Радяться і врадили післати дітей.

Отже дітей післали. А ті, вже як зачали просити, а то й заплакали, то так розворушили Кирила, що й самий мало не заплавав. А тоді й каже:

— Для вас я все зроблю!

Пішов тоді до князя і каже:

— Давайте дванадцять бочок смоли і дванадцять возів конопель.

Обмотався він тими коноплями, обсмолився смолою і взяв таку булаву, що може фунтів сто ваги, а може два рази стільки і пішов до ріки. Побачив його змії і каже:

— Ти прийшов битися, чи миритися?

— Битися з тобою! — каже Кирило.

От почали вони і бються, аж земля

гуде. Змій як розбіжиться, вхопить зубами і вирве жмуток смоли та конопель, а Кирило як вдарить булавою, то змій аж в землю піде.

Вже змій горячий, як огонь. То біжить він до ріки, щоби охолодитись, а Кирило тимчасом знов обсмолюєсь.

А там знов б'ються, аж земля стогне.

В місті ж в церквах в дзвони дзвонять та Молебні правлять, щоби Господь поміг побороти змія.

Ще довго Кирило бився зі змієм, а вкінці змій не видержав і бубух на землю. Нарід, що стояв дальше, аж сплеснув в долоні та каже:

— Слава Тобі Господи!

Не стало змія, то і князівна вернулась до батька. А князь вже і не знав, як дякувати Кирилови.

Від того часу те місце, де Кирило поборов змія, зветься Кирилівкою.

КОЖЕМЯКА — походить від „кожа”, себто шкіра і „мняти”. В нас „кожа” не вживаєсь, але маємо „кожух”, що пригадує слово „кожа”. Кирило був „кожемякою, кожумякою”, отже виправляв шкіри, а притім їх мняв, щоби були м'яккі.

ДО ЧОГО ВЕДЕ ЧЕСНОТА.

Історія Колберта.

Інтересною буде нам історія про Жака Баптіста Колберта, визначного французького прем'єра. Родився він 1619, а вмер 1683 року.

Колберта виховували змалку дуже примірно і дбало. Він був поважним, думаючим хлопцем і незвичайно любив книжки. Тай не диво — аджеж хто книжки читає, той бачить широкий світ, бачить добрих і злих людей, тай сам може розуму набратися.

Колберта взяв оден купець до себе на службу. Раз післав купець Колберта до банкира, щоби показав кілька звоїв нової вовняної матерії. Сказав купець, яка ціна котрої і хлопець пішов — везучи матерію на малім візку.

Переглянув банкир звої, вибрав оден і питає:

— По кілька та матерія?

— По п'ятнадцять корон ярд — каже Колберт.

— Добре — говорить купець — я візьму 30 ярдів, отже маєш тут 450 корон.

Взяв хлопець гроші і вернувся до свого господаря.

Нім ще Колберт дав купцеві гроші, питає той:

— А взяв банкир матерії?...

— Взяв з оцего звоя 30 ярдів — відповів хлопець.

— І заплатив?

— Заплатив! Дав 450 корон. По 15 корон за ярд.

Зрадів купець і каже:

— Славний з тебе продавець і за те дістанеш від мене нагороду, бо та матерія по 8 корон ярд. Я тобі так казав. Отже ти заробив 210 корон. Честь тобі!

Як тільки Колберт це почув, то крикнув:

— Так? То вийшла помилка! Отже я вернуся і віддам те, що я забагато взяв.

І пустився бігти. Купець почав кричати, щоби хлопець вернувся, але той не слухав.

Банкир був дуже зайнятий і не хотів хлопця бачити. Але хлопець так вперто добивався, що вкінці банкир до нього вийшов.

— А що скажеш? — запитав Колберта — і говори скоро, бо я не маю часу.

— Зайшла велика помилка — каже хлопець — дуже велика...

— Яка помилка?

— А така, що та матерія була по 8 корон, а я казав по 15. отже я приніс вам 210 корон, які ви переплалили.

— То тебе прислав купець?...

— Ні! Я сам прийшов, коли довідався.

Задумався банкір і каже:

— Коли так, то візьми собі ті гроші від мене як дарунок.

Махнув хлопець рукою і каже:

— Я не візьму!

— А чому ні?

— Бо вони мені не належаться. Це ваші гроші. А кільки мені треба, то я собі зароблю.

Тепер банкір розпитав хлопця, хто він, хто його батьки, де живуть і каже:

— Вертайся назад, а ми ще побачимося.

Вже на дорозі зустрів він купця і той почав кричати, а вкінці каже:

— Коли ти таке ледащо, то більше не маєш в мене роботи. Мені таких дурнів не треба!

Пішов Колберт до батька і розказав, як було. А самі вони були убогі, то і зажурилися, що син їх лишився без праці. Одно їх тішило — що він був чесним хлопцем.

Ще вони журилися, як застукав хтось до дверей. Це був банкір.

— Доброго сина маєте! — сказав він батькови.

— Доброго, та клопіт, що лишився без служби...

— Не журіться — перебив банкір —

бо я дам йому кращу роботу, ніж він мав. Я беру його до моєї роботи в банку.

— Але ж він не має великої науки — каже батько — що він там буде робити?

— Він має щось вартніше, ніж сама наука — каже банкир — він чесний і совісний хлопець, а таких є мало. Чого ж він не знає, того ми навчимо. Він стане ще великим чоловіком.

І так сталося. Банкир забрав хлопця до банку, де він дуже скоро заняв поважне становище. Найперше працював він як помічник банкира, опісля ж посилали його де треба, щоби полагоджував важні банкові справи.

При такій праці розум хлопця розвивався. Він познакомлявся щораз більше з важними справами, познакомлявся з розумними і важними людьми і став сам дуже розумним чоловіком.

Коли мав 30 літ, його взяли до праці в міністерстві, де він за час став одним з найбільше визначних міністрів. Його праця була така всестороння, що не було важної державної справи, якою б він не клопотався.

Тому і нині згадують його, як великого державного мужа Франції.

Але згадують і те, як його життєва дорога починалася вузьенькою, каменистою, але дуже гідною стежкою.

ЯК СВЯТКУВАЛА СИРОТА ГОРПИНА.

Діялося це давнійше на нашій славній Україні.

Вже довго перед Великоднем була широка весна — така широка, що куди не глянь, то всюди весна. Трава росте, сонце тепленько гріє... І на землі, і на небі і в людських душах — всюди весна.

І там в одному селі жила вбога вдова, а в неї була 8-літна дочка Горпинка.

Та як лише весна починалася, вдова вмерла і Горпинка зосталася круглою сиротою.

Після похорону взяли її до себе одні люде, та не з милосердя, але щоби виховати її собі на робітницю. І навіть тепер, хоч яка ще в неї мала сила, заставляли її до важкої праці — не жалували. Тай ще покрикують, щоби спішилася. Одного ласкавого слова вона тут не почула.

Прийшла Великодна Субота. Від ранного ранку Горпинка працювала — носила воду, замітала подвіря, складала нарубані дрова, мила стіл та лави... Тяжко було!

Але ще тяжше стало їй, коли нагадала, що нема в неї нікого близького, нікого такого, що жалів би її. Ще минулого Великодня була мати і вона пома-

гала матері готувати свячене. І мати справила була їй нову спідничку та стяжок купила — гарних! А на Великдень несла з матір'ю до церкви паску... Як добре тоді було! А тепер...

Коли надійшов вечір, Горпинка подумала:

— Не буду я тут ночувати! Піду до нашої хати, там переночую, а завтра рано піду сама до церкви. Не хочу я бути тут, де мене не люблять.

І пішла. Хата не була зачинена, бо порожною стояла. Ніч була тепла, а вона загорнулася в подертий лах, що тут зостався і лягла, щоби заснути. Але не спала.

Її огорнули чорні думки, ще чорніші, як та ніч, що кругом неї була. Ніч минеться, а її журба не минеться ніколи. Вона сама, ніхто її не любить, ніхто про нею не дбає...

Так думаючи Горпина додумалась ось до чого: їй не треба на світі жити!

А коли така думка раз прийшла, то Горпинці наче легше стало. Вона вже знає, що має робити: не буде їсти і вмере, отже не буде мати клопоту. І заваджати нікому не буде...

Так думаючи Горпинка почула, що вже на вулицях села починається гамір хоч на дворі ще лише досвіток. Це знак, що люде спішать до церкви.

Вийшла Горпинка з хати, щоби ще бути в церкві, поки вмере. Побуде там, подивиться, а ночувати прийде знов до своєї хати...

А щож люде, від яких Горпинка пішла, Вони шукали за нею, кликали, а там кажуть:

— Йде, нехай йде! З неї і так нічого доброго не буде.

Прийшла Горпинка коло церкви і навіть не розглядалася по цвинтарі, але зараз увійшла в церкву і стала на самім заді, в кутку поза сходами. І простояла там цілий час, мов закаменіла. Не думала нічого. Як тільки з'являлася думка, вона відганяла її від себе. Їй краще, коли нічого не думає.

І ніхто з людей не бачив її, ніхто не звертав уваги туди, де Горпинка стояла.

От вже виходять люде на двір, виходить священик паски святити. Одна Горпинка не виходить. Чого вона туди піде? В неї нема паски, нема мами, нема нічого! Вона буде тут! А що далше? Вона не хоче про те думати.

Люде з посвяченими пасками забралися до дому, а послідний з церкви виходив паламар — старенький чоловік.

І підходячи до дверей він зауважив, що неначе б то за сходами щось стоїть. Підійшов, аж це дівчина.

— Ти чого там стоїш — каже він — ти йди, бо я вже церкву замикаю. Вже всі пішли.

Дівчина вийшла з церкви, а паламар подався до дому, не питаючи навіть себе що то за дівчина.

А Горпинка? Вона пішла за церкву, сіла під піддаша і сиділа. Куди ж вона піде? Тай пощо? Вона вже знає, як має бути: не буде їсти і вмере. Того їй треба!...

Кілько там вона сиділа, аж чує — хлопці біжать, гаморять. А там і дзвонити починають. За хвилю чує — вже і дівчата є коло церкви.

Вийшла тоді Горпинка, наче б то вона також тепер прийшла і підійшла до дівчат. А ті вже гамір такий підняли. Розглядають, як котра вбралася, розказують.

— Мені мама на свята спідничку купили — хвалиться одна.

— А мені коралі — каже друга.

— А мені хрещена мати повишувала сорочку — бачите?! — говорить трета.

І так кожда щось показує, чимсь хвалиться.

Стоїть побіч них Горпинка і лише

дивиться. Вона не має чим похвалитися. Лице її наче камяне — не видно в ній людських почувань. Може глибоко в душі щось ворухиться, та вона все те ховає від людей.

Нараз одна дівчина глянула на Горпинку і каже:

— А тепер дівчатка подивіться на Горпинку, як вона виглядає. Скривилася, як середа на п'ятницю, тай стоїть!...

Дівчата глянули і деякі глумливо застіялися.

Вкололо це Горпинку в саме серце і вона не видержала. Ціла задрожала і крикнула в розпуці:

— Але ж я мами не маю! Я нині ще нічого не їла! — і почала гірко плакати.

Затихли дівчата. Тоді одна з дівчат, Оріся, взяла Горпинку за руку і каже:

— Ходи Горпинко зі мною, лиши їх! — і потягнула Горпинку за собою.

— Куди ж ми підемо? — питає Горпинка, здержуючись від плачу.

— До нас підемо. Мої мама ще вдома.

— Що ж я буду в вас робити!

— Нічого! Наїмося і будемо бавитися...

Увійшли дівчатка, коли Орісина мати до церкви збиралася. І зараз почала Оріся оповідати:

— Мамо, дівчата коло церкви почали з Горпинки сміятися, а вона сказала, що вона мами не має і що вона нині ще нічого не їла, тай зачала дуже плакати. Отже я взяла її до нас...

Як почувла це Орисина мати, то аж сама заплакала.

— Що дитинко з тобою діється — каже вона — з ким же ти до церкви прийшла?

— Я прийшла сама — каже Горпинка.

— А чому не з Білавичами? Вони ж тебе до себе взяли.

— Бо я в нашій хаті ночувала.

— З ким?...

— Сама. І сама прийшла до церкви...

Розпитала Орисина мати про все, а там каже:

— Знаю я Білавичів, які вона люде! Та покищо сідай Орісю з Горпинкою, вона ж голодна...

Коли Горпинка з Орісею обідали увійшов Орісин батько і мати йому раз все оповіла. І каже він тоді:

— Що ж... Лишаймо її в себе. Буде вона з Орісею виростати. Бідне воно!

Як вже Горпинка наїлася, каже Орісина мати:

— Не журися Горпинко, бо ти вже все маєш... тепер я твоя мама, а ти моя дитина. А Орісин тато буде твоїм татом. Ти вже наша. А Оріся буде твоєю

сестрою і ви будете обі разом виростати. Ти вже наша донечка.

І пригорнула Горпинку до себе та горячо поцілувала.

І прибрала Орисина мати Горпинку, тай ще Орисин віночок на голову заложила.

Побігли дівчатка до церкви такі раді, що вже є чим похвалитися, тай яким дорогим! Ніхто такого не має! В Горпинки вже є красше убрання, є віночок на голові — але в неї є щось більше: в неї є вже дім, є мама, є батько, є сестра Орися... Тай Орися має вже сестру Горпинку...

Яке велике щастя для бідної сироти! Таке щастя, що не створить його ні золото, ні срібло — це таке велике щастя, що його може створити лише щире християнське людське серце.

Який Великдень був тепер в Горпинки, того і розказати не можна. Для неї з Христовим Воскресенням воскресло все, що для її життя було потрібне і найдорожше.

І виростала вона в новій мамі та батька разом з Орисею, як найкрасша дитина. І виросла, і замуж віддали її як свою рідну дочку. І віном обдарували великим. А вона і любила їх і поважала, як рідна дитина не завсігди поважає.

Дійсно великим Днем із днів, і Празником з празників був той Великдень, коли сирота здобула і матір, і батька, і сестру. Знайшла захист для свого життя. Воскрес Христос, а з ним воскресло щастя для бездомної сироти.

В ТИШИНІ.

Як смуток, мов червак той
Твое серце зточив,
І ти себе питаєш:
Що я в світі жив?

Йди в самоту, мій друже,
І руки там зложи
І піднеси молитву:
„Ах, Боже, поможи!”

Тяжкее горе-смуток
Пропадуть без сліду,
А ти весело скажеш:
Вперед відважно йду!

За Д .М.

ПРИМІРИ З ЖИТТЯ.

НЕЗАСЛУЖЕНИЙ ДОКІР.

Яким судом судите, таким і вас
осудять Мат. 7: 2.

Суд без милосердя тому, хто
не мав милосердя. Яков 2: 13.

Не докладайте тягару до чужого го-
ря. Не докладайте; ви старайтеся зро-
зуміти і влекшити чуже терпіння.

Убогий чоловік довго хорував. На-
відувались до нього товариші, тай пе-
рестали навідуватись. Приходили сусі-
ди, тай їм його слабість уже докучила.
Була лише одна людина, що не забува-
ла і не лишала слабого, а тою була йо-
го жінка. Для неї не було ні дня, ні ночі
— вона ніколи не скидала важкого тя-
гару зі своїх збідованих плечий.

Та коли голос дзвонів звів, що
терпіння хорого скінчилися, зібралися
до дому помершого всі віддати послід-
ну прислугу небіщикови.

Прилагоджено домовину. Ось уже
лагодять знакомі свого товариша в да-
леку дорогу. Вже заспівали дяки:

„Прийдіте послідное цілованіє дадім
братіє умершому... це бо розлуаємся”...

І потекли рясні сльози по лицях зі-

браних. Одна лише вдова дивилася спокійно, немов то не в її хаті все те діється і не її мужа виряджають в інший світ.

А як тіло виносили уже на двір, почувла вдова шепіт між зібраними:

— От бачите яка! Ані сльози не зронила! Не має чого небіщик жалувати, що вмер!

Почула збідована вдова таку мову, заломила руки і закликала:

— Люде добрі, ви судите мене! Але скажіть, де взяти сліз, коли всіх їх забрали в мене дні без відпочинку і ночі без сну. Хіба ж ви цього не бачили і не знаєте? Де взяти більше сліз, коли...

Не договорила. Вона схопилася руками за серце і впала мертва побіч домовини свого мужа. Її щире, зболене серце не видержало незаслуженого докору.

КОНИК ВРАТУВАВ ЖИТТЯ.

Тома Грешем, визначний англійський купець і дипломат, був сином бідної жінки, яка полишила його в полі, коли він був ще маленьким. І був би він там загинув, коли б не польний коник, якого Провидіння призначило, щоби він вратував дитину.

В місци, де полишена дитина лежала, почав коник так незвичайно цввірінькати (як то коники цввірінькають, чи цввіркотять), що його цввіркотання притягнуло в те місце старшого хлопця, де він побачив дитину і вратував її від смерти.

Коли опісля Грешем став відомий своїм купецьким таланом і набув великого значіння, як дипломат, він взяв коника за свій родинний знак. Цей знак опісля давали на деякі визначніші будівлі, щоби звеличати заслуги Грешема.

ТЯЖКО СПОВНИТИ ЗАПОВІДЬ.

Це було в Недільній Школі. Коли священник пояснив, що поважається батька й матір, коли їх слухається, каже шістьлітна дівчинка:

— А я тої Заповіді не можу сповнити.

— Чому не можеш? — питає священник.

— Тому не можу — каже дитина — що мама кажуть мені робити одно, а тато друге.

— А що нині тобі казали?

— Тато казали — відповідає дівчин-

ка — щоби я йшла до Недільної Школи, а мама казали, щоби не йти, бо я тут нічого не навчуся.

Про такий випадок оповідає американський „Сондей Скул Гералд”. Але чи подібні випадки всюди не бувають? Не одна мати каже дитині одно, а батько друге. Коли мати щось забороняє, то батько дозволяє; коли батько стримує, то мати дає попуск. І так лише псують свою власну дитину.

ПРОПАСНИЦЯ.

Був розумний князь. В його державі лад, а з ким воює, то кожного переможе.

Приїхали до нього раз три князі, та не було його вдома. Почали вони з його дочкою говорити і кажуть:

— Як це так, що твому батькові все так ведеться. Хто йому так радить, чи він сам такий розум має?

— Не знаю! — каже дочка. — А тоді князі:

— Вивідайся, а ми тобі добре заплачимо, коли ще раз приїдемо.

Почала дочка вивідуватися і дізналася, що батько має одного старого розумного дорадника, якого в усім слу-

хає. А дорадник той доглядає пасіки і жие, як пустинник.

Коли князі знов приїхали, так вона їм розповіла. І кажуть вони дочці:

— Вбий того пасічника і принеси нам його голову, а ми дамо тобі десять разів більше золота, ніж та голова важить.

Злакомилася дівчина і вбила старця. Та коли несла вона їм голову на тарілці, почали трястися в неї ноги і руки, почала ціла трястися, а та голова з тарілки заговорила:

— Це тобі кара від Бога за твое грішне діло! Так будеш трястися до суду-віку!

І та дівчина стала пропасницею, або трястею.

ПОШАНА РОДИЧІВ.

В Мойсеєвім законі сказано, що хто клене батькови, або матері, має бути покараний смертю. В китайців пошана до родичів належить до найбільших обов'язків. Таксамо в американських індіан. Родичів поважати не тільки за життя, але і по смерті з пошаною про них споминати.

І в Українського Народу пошана батька-матері, а то і дальшої рідні, була

завсігди велика. І тому в українській культурі виробилася форма, щоби до родичів і дальшої старшої рідні звертатись почетом висловом „Ви”, а не „ти”. І не тільки тоді, коли з ними говориться, але і тоді, коли говориться про них, вживати почесного „Вони”, „Їх”.

Вже така форма сама собою пригадує дітям їх загальні обовязки для родичів. А хто каже батькови-матері „ти”, тому легше сказати і грубше слово.

ВОЄВНИК САЛЯДИН.

В 12-ім віку по Христі султаном (царем) в Єгипті був Салядин. Історія знає його, як великого воєвника, як героя, але притім чоловіка, що вмів дивитися здоровими очима і на життя поза героїством і перемогою.

Історія називає його Великим. Він здобув Сирію, Арабію, Персію й Мезопотамію. Підчас третього хрестного походу переміг християн в Палестині. Нагромадив багато майна. Рівних не було йому в тім часі.

Однакож Салядин памятав, що майно не є всім. Він знав, що поза задоволенням необхідних життєвих потреб воно є марністю.

Отже коли заслаб, казав роздати по-
важні суми між мусулман (магометан,
турків), християн і жидів, щоби свяще-
ники тих трох релігій благали для ньо-
го милосердя в Бога.

Дальше казав, щоби завісили на ко-
пію його смертельну сорочку, і щоби
вояк обносив її по місті і голосив:

— Глядіть! Це все, що залишилося ца-
реви Салядинови! — З усіх держав, які
завоював; з усіх провінцій, які поко-
рив; з незмірних багатств, які нагрома-
див; з усього величезного майна, яке
здобув. Він вмирає, а з усього того ли-
шається йому лише отся одна одинока
смертельна сорочка!

І МОЛИМОСЬ І ПРОКЛИНАЄМО.

Гетьман Іван Мазепа був і великим
українцем і дуже релігійним чоловіком.
Він дбав, щоби висвободити Україну з
московського пановання, він також бу-
дував величаві церкви на славу Божу.

Війна Мазепи проти царя Петра не
повелася і Мазепа мусів тікати до Руму-
нії, де помер 1709-го року. Домовина
його є до нині в Галаці в соборі.

Перемігши українське військо, цар
постановив, щоби кожного року в Ве-
ликім Пості священики в усіх церквах

при відповіднім обряді проклинали Мазепу, як великого зрадника і злочинця.

Оповідують, що коли цар Микола І був раз в Києві, то зайшов до Никольського Собору (церква св. Отця Миколая), який збудував Мазепа 1690 року. В ризниці (в „захристії“) побачив він якийсь портрет і питає священика:

— Чий це портрет?

— Це — каже священик — портрет зиждителя (будівничого) цього храму (цеї церкви), гетьмана Івана Мазепи, Ваше Величество.

— І ви за нього молитесь? — цікаво питає цар.

— О, ми молимося за нього при кожній Службі Божій, як за зиждителя (будівничого) цього храму — щиро відповідає недогадливий священик.

— А в Великім Пості проклинаєте Мазепу? — здивовано питає цар далше.

— Проклинаємо, точно по Уставу, Ваше Величество — каже збентежений священик, зрозумівши про що ходить.

— І молитесь і проклинаєте! — сказав цар ніби з докором, ніби з насміхом, і забрався з ризниці.

Вийшло таке: оден раз в році Мазепу українці з примусу проклинали, а за те цілий рік за нього молилися, як за великого свого добродія.

В ЧІМ ЩАСТЯ СОКРАТА.

Прийшов до Сократа оден учитель, подививсь, як Сократ живе і каже:

— Бачив я твоє життя. Пожива дуже проста, одежа проста й одна на літо і на зиму, і чоботи такі ж. І постіль проста. Нащо ж тобі твоя мудрість, коли через неї твоє життя таке важке?

На те Сократ:

— А чи ти чув, щоби я нарікав на своє життя?

— Не чув каже той — але все ж тобі жити не солодко. Ні зїсти, ні випити до смаку, ніякої втіхи не маєш.

Усміхнувся Сократ та:

— Думаю, що не кожному так смачно їсться, як мені. Я їм аж тоді, коли дуже голодний і пю аж тоді, коли дуже хочу пити, отже все мені тоді дуже смачне. А про одежу скажу, що іншої мені і не треба. Я так привчив своє тіло, що мені в тій самій одежі однаково, чи в зимі, чи в літі. Отже пощо мені двояких одерж. А коли напрацююсь, то сплю смачнійше, ніж ти.

Тоді каже учитель:

— Ну, ти так себе привчив, але пощо другим так жити, як ти живеш?

На те Сократ:

— Слухай! Прийде хтось до тебе і до мене, щоби йому допомогти, хто скорше pomoже — ти чи я? Ти поду-

маєш: поміг би, та самому багато треба. Дав би, що, так мені буде мало. А я не те. Я завжди готовий другим допомогти, бо самому мало треба. Або ще таке: Хотіли б вибрати тебе до громадської справи і ти думаєш: От шкода буде часу!, а я готовий, коли треба громадській справі послужити.

— Твоя правда — каже учитель — але мені краще вмерти, ніж так жити. І дивно мені, що тебе люди слухають.

На те Сократ:

— Слухають, та не багато їх так роблять, як чують. Є такий, що слухає, а своє робить, але є такі, що починають жити, як я раджу. І кажуть, що щасливішими стали. Ми знаємо ваше життя, але ви нашого не знаєте.

Пішов учитель і думає:

— Всяке про Сократа говорять, а мені виходить, що він гарна людина.

ЩЕ ДРІБНЕ ПРО СОКРАТА.

Бачили раз люди, як Сократ одного ранку став на якомусь місці і глибоко задумався. Так стояв він цілий день і цілу ніч, аж зі сходом сонця забрався з того місця.

Між атенцями, де жив Сократ, і спартанцями, себто сусідною державкою,

вийшла була війна. І Сократ воював. Якже спартанці перемогли, то атенці втікали і за ними спартанці гонили. Втікав і Сократ, але не так, як другі. Він йшов собі поволи, повагом. Та жаден спартанець його не зачепив. Таким був він, що ніхто з ворогів не мав відваги його зачепити.

Раз сказав хтось Сократови:

— Там на тебе і сяке і таке говорили, що аж страх.

На те Сократ:

— Нічого! Нехай мене і бють, коби лише мене між ними не було.

НЕБЕЗПЕЧНА ЦІКАВІСТЬ.

Леопард належить до родини котів, як і лев, або тигр. Антильоп — рід кози, дуже гарна з вигляду.

В Африці леопарди ловлять антильоп, викликаючи в них надмірну цікавість.

Леопард заховуєсь в траву, або між бурян, куди мають антильопи переходити. Коли ж вони наближаються, Леопард починає рухати травою, чи буряном.

Антильопи дуже цікаві знати, що там рухаєсь і підходять близько, щоби подивитися. Тоді леопард вискакує і за

хвилю антильопа вже не жиє.

І в людськiм життю є леопарди і є антильопи. В леопардiв є хитрість і замаскований підступ; в антильоп нерозсудна цікавість.

І так деньденно людські антильопи попадають в пазурі і зуби людським леопардам.

ГАРНИЙ НАПИС.

Петро Гулак-Артемовський був видним українським письменником свого часу. Родився 1790 р. в Городнищі на Київщині, вмер 1866 року. На його портреті, що був в Харківському університеті, було написано:

„Упокоївся тихо, 1 жовтня, 1866 року, в 4½ годині ранку, при благовісті (при двоненнi) до церкви в часі ранішнього Богослуження. Батько його був священиком в церкві Покрови, і в день Покрови (Петро) упокоївся, особливо люблячи це свято.”

З М І С Т :

	Сторона
Козак Дорош	3
На нові гнізда	9
Патріоти на словах (поезія)	16
Як дівчина вратувала конокрада	17
Вернулася від Небесних Воріт	25
Пісня о Божім Провидінню	29
Великодушний картяр	32
Як мертвий не давав спокою	33
Добро треба засівати	39
Дрібні річі з життя	40
Два побратими	41
Приповідки	44
Як кум до кума вечерю носив	45
Добрі діти вінець	49
Два сусіди	54
Як невинного на смерть засудили	55
Праця і молитва	59
Як батько нищив синове щастя	61
Милосерний скупар	65
Покаянна пісня	67
Великий християнин	68
Народні оповідання — Вітер зятем	69
Мороз	71
Пробив вітер ножем	73
Три покоління	75
Нагинай дерево поки молоде	78
Прийди до мене !(поезія)	81

Образ Тайної Вечері	83
Що краще ніж братня любов	86
Адам і Херувим	91
Чоловік з неба	93
Сон весняної ночі	97
Діліть і виберайте	102
Запорожці	103
Народні приповідки	130
Кирило Кожемяка	131
До чого веде чеснота	135
Як святкувала сирота Горпина	139
В тишині (поезія)	146
Приміри з життя:—	
Незаслужений докір	147
Коник вратував життя	148
Тяжко сповнити заповідь	149
Пропасниця	150
Пошана родичів	151
Воевник Салядин	152
І молимося і проклинаємо	153
В чім щастя Сократа	155
Ще дрібне про Сократа	156
Небезпечна цікавість	157
Гарний напис	158

